

Szabó Ervin emlékéért

Ötven éve halt meg Szabó Ervin, s ebből az alkalomból több megemlékezés látott napvilágot különböző lapokban, akár csak alig egy évvel ezelőtt, amikor Szabó Ervin születésének 90. évfordulójáról emlékeztünk meg — Ezúttal Major Ottónak az *Élet és Irodalom* 1968. szeptember 28-i számában megjelent cikkére szeretnénk reflektálni, mely — úgy gondoljuk — nem mindennapi megállapításával szolgálja a címében megjelölt célt: azt, hogy bemutassa Szabó Ervin *igazságát és nagyságát*.

Ahhoz, amit a szerző Szabó Ervin halhatatlan érdeméül felhoz — nincs mit hozzátennünk (de elvenni sem lehet belőle semmit). Hogy Szabó Ervin „a forradalmakat érlelő magyar századelő legnagyobb, legtisztább és legmeszebb látó egyénisége volt” — Majorinak ehhez a megállapításához is csak azt fűzhetnénk hozzá, hogy az efféle rangsoroló szuperlatívuszok csak arra jók, hogy fölkeltsék az ellentmondás ördögét. Alighanem mások is döntő hatással voltak a magyar progresszió alakulására, mindenekelőtt Ady Endre hatása volt fölmérhetetlenül nagy. — De nem ez a lényeg. Inkább azzal a — véleményünk szerint helytelen — módszerrel vitáznánk, mellyel Major elvtárs Szabó Ervin szindikalista nézeteit kívánja „megmagyarázni”.

Magyarázni sok mindent lehet a korról, a körülményekkel — enélkül nincs is igazi, mélyreható elemzés. De ez kevés. Az utókor nemcsak azt várja el a történetírótól, hogy — Major Ottó szavai szerint — „Szabó Ervin szindikalizmusát” ne „doktriner módon”, ne „kiszakítva a maga korából, hanem a gyakorlati tények világában vizsgáljuk”, hanem határozott állásfoglalást is kíván magáról a szindikalizmusról. A kor viszonyai adnak bizonyos magyarázatot arra, hogy Szabó Ervin miért vallhatott szindikalista nézeteket — erről Major Ottó részletesen ír. De

voltak, akik ugyanebben a korban hasonló, sőt még nehezebb viszonyok között, elkerülték ezt a veszélyt. Az elbürokratizálódott és mindent a legális politikai harcra tevő szociáldemokrácia megalkuvó gyakorlatára a szindikalizmuson kívül (mely a politikai harcot elvetve, a munkásokat csak a gazdasági harcra ösztönözte) volt egy másik válasz is, az igazán forradalmi: *Lenin válasza*. Ehhez a — maximálisan igaz — válaszhoz képest bizony rossz válasz volt a szindikalizmus — a magyar munkásmozgalom akkori égető kérdéseire is. Ez a nézet nem szolgálhatta — szemben Major Ottó állításával — „a maga idején a forradalom ügyét”.

Hogy Szabó Ervin „életművének egészét tekintve e tévedések oly jelentéktelenek, hogy ünnepi megemlékezésben aligha szükséges beszélni róluk”, azt megcáfolja Major Ottó cikke is; ő is úgy érezte, szólni kell e tévedésekről is, noha mi sem azt állítjuk, hogy Szabó életművét csakis a szindikalizmus jellemzi. És ha szólnunk róluk, minek mentegetnénk őket, miért nyilvánítanánk ki Szabó Ervin szindikalizmusát a korabeli forradalom ügyét szolgáló nézetnek? Ha így járunk el, aligha követünk el kisebb — bár ellenkező előjelű hibát —, mint amit az ötvenes években a dogmatizmus tett — amely Szabó Ervint csak egyes hibái szempontjából értékelte. (Bár meg kell mondanunk, hogy Major Ottó sommásan, tehát méltánytalanul ítél Révai József Szabó Ervin-tanulmányáról.)

Szabó Ervin — egyes tévedései ellenére is — a magyar munkásmozgalom legnagyobb alakjai közé tartozik. S éppen nagyságának tartozunk azzal, hogy mindig — még ünnepi megemlékezésben is — a történelmi igazságon mérjük teljesítményét. Műve kiállja ezt a próbát.

S. L.

Koszorúzás Szabó Ervin emléktáblájánál

Szabó Ervin halálának 50. évfordulóján, hétfőn megkoszorúzták a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár központi épületén elhelyezett Szabó Ervin emléktáblát.

Emlékbeszédet mondott hajdani tanítványa, *Kőhalmi Béla* Koszuth-díjas nyugalmazott professzor. Ezt követően a Művelődés-

ügyi Minisztérium könyvtárosztálya, a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem könyvtára, az Országgyűlési Könyvtár, az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ, az Orvostudományi Könyvtár és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár képviselői helyezték el koszorúikat.

Osztályozás		Tárgy		Hely		Idő		Személy		Helyszám	
		92		Szabó Ervin		1968					
Budapestre vonatkozó újságcikkek											
Szerző:		S. L.		Cím:		Szabó Ervin emlékéért		Forrás:		Népszabadság	
						1968. okt. 1.					
						(Hely)		(Idő)		(Oldal)	